Στήν ὑπόθεση 1322/79

GAETANO VUTERA, ὑπάλληλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, κάτοικος 187 rue du Progrès, 1030 Βρυξέλλες, ἐπικουρούμενος καί ἀντιπροσωπευόμενος ἀπό τούς Léon Goffin, Michel Mahieu καί Roland Dupont, δικηγόρους Βρυξελλῶν, μέ ἀντίκλητο στό Λουξεμβοῦργο τό δικηγόρο E. Arendt, rue Philippe-II, boîte postale 39,

προσφεύγων,

κατά

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ἐκπροσωπούμενης ἀπό τήν Denise Sorasio, ἐπικουρούμενη ἀπό τόν Daniel Jacob, δικηγόρο Βρυξελλῶν, μέ ἀντίκλητο στό Λουξεμβοῦργο τό Mario Cervino, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθ' ἧς,

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο τήν ἀκύρωση τῆς ἀποφάσεως πού ἐπιδόθηκε στόν προσφεύγοντα στίς 25 Σεπτεμβρίου 1979 μέ τήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή ἀπέρριψε τήν ἔνσταση πού ὑπέβαλε ὁ προσφεύγων στίς 19 Ἰουνίου 1979 καί μέ τήν ὁποία ζητοῦσε νά τοῦ καταβληθεῖ ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας πού προβλέπεται στό ἄρθρο 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς P. Pescatore, πρόεδρο, A. Touffait καί O. Due, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς: H. A. Rühl, κύριος ὑπάλληλος διοικήσεως

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας, οἱ προτάσεις καθώς καί οἱ ἰσχυρισμοί καί τά ἐπιχειρήματα τῶν διαδίκων μποροῦν νά συνοψιστοῦν ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί διαδικασία

Ὁ Vutera, γεννήθηκε στήν Ἰταλία τό 1944, μετανάστευσε στό Βέλγιο τό 1947 γιά νά συναντήσει τόν πατέρα του καί ἔζησε στή χώρα αὐτή χωρίς διακοπή, κάνοντας τίς σπουδές του καί ἐργαζόμενος σέ διάφορες θέσεις, μέχρι τῆς προσλήψεώς του ὡς τοπικοῦ ὑπαλλήλου ἀπό τήν Ἐπιτροπή, στίς 7 Μαρτίου 1975.

Τήν 1η Ἀπριλίου 1979, ὀνομάστηκε δόκιμος ὑπάλληλος, κατηγορίας D 3 μέ ἀπόφαση τοῦ προϊσταμένου τοῦ τμήματος «Προσλήψεις, διορισμοί, προαγωγές», ἔγινε δέ ὑπάλληλος μέ τό βαθμό αὐτό τήν 1η Ὀκτωβρίου 1979.

Διατήρησε τήν ἰταλική ἰθαγένεια, ἡ σύζυγός του εἶναι ἐπίσης ἰταλίδα, τά παιδιά του φοιτοῦν στό ἰταλικό σχολεῖο στίς Βρυξέλλες καί εἶναι ἐγγεγραμμένος στούς ἰταλικούς ἐκλογικούς καταλόγους. Ὅταν κατά τήν πρόσληψή του διαπίστωσε ὅτι μεταξύ τῶν στοιχείων πού συνιστοῦσαν τό μισθό του, ὑπῆρχε κυρίως ἕνα ποσό 1 930 βελγικῶν φράγκων ὡς ἀποζημίωση ἐκπατρισμοῦ καί θεωρώντας ὅτι εἶχε δικαίωμα νά τοῦ χορηγηθεῖ ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας, ὑπέβαλε ἔνσταση κατά τό ἄρθρο 90 τοῦ κανονισμοῦ· ὅταν ἀπορρίφθηκε ἡ αἴτηση αὐτή, ἄσκησε τήν παρούσα προσφυγή πού περιῆλθε στή γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 21 Δεκεμβρίου 1979.

Τό Δικαστήριο, δεύτερο τμῆμα, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητῆ δικαστῆ καί ἀφοῦ ἄκουσε τό γενικό εἰσαγγελέα, ἀποφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

II — Προτάσεις τῶν διαδίκων

Ὁ *προσφεύγων* μέ τίς προτάσεις του ζητᾶ ἀπό τό Δικαστήριο:

«— νά κρίνει τήν προσφυγή παραδεκτή καί βάσιμη καί κατά συνέπεια, ν' ἀκυρώσει τήν ἀπόφαση πού ἐπιδόθηκε στόν προσφεύγοντα στίς 25 Σεπτεμβρίου 1979, μέ τήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή ἀπέρριψε τήν ἔνσταση πού εἶχε ὑποβάλει ὁ προσφεύγων στίς 19 Ἰουνίου 1979 βάσει τοῦ ἄρθρου 90 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Κοινοτήτων καί μέ τήν ὁποία ζητοῦσε νά τοῦ καταβληθεῖ ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας πού προβλέπεται ἀπό τό ἄρθρο 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ,

— νά καταδικάσει τήν Ἐπιτροπή στά δικαστικά ἔξοδα.»

Ἡ *καθ' ἧς* ζήτησε ἀπό τό Δικαστήριο:

«— ν' ἀπορρίψει τήν προσφυγή ὡς ἀβάσιμη,

— νά καταδικάσει τόν προσφεύγοντα στά δικαστικά ἔξοδα,

— ὑπό κάθε ἐπιφύλαξη.»

III — Περίληψη τῶν ἰσχυρισμῶν καί ἐπιχειρημάτων τῶν διαδίκων

Ὁ προσφεύγων ἐγκατέλειψε τό λόγο ὁ ὁποῖος στηρίζεται στήν παράβαση τῶν ἄρθρων 7 καί 189 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τοῦ ἄρθρου 24 τῆς συνθήκης τῆς 8ης Ἀπρι-

λίου 1965 περί ίδρύσεως ένιαίων Συμβουλίου καί Έπιτροπῆς· δέ γίνεται έπίκληση παρά τοῦ λόγου πού στηρίζεται στήν παράβαση τῆς γενικῆς άρχῆς τῆς ίσότητας καί τῆς μή διακρίσεως.

α) Ό προσφεύγων ύποστηρίζει ὅτι ή άρχή τῆς ίσότητας μεταχειρίσεως καί τῆς μή διακρίσεως παραβιάστηκε έπειδή ή Έπιτροπή αίτιολόγησε τήν ἄρνησή της νά τοῦ άναγνωρίσει τό δικαίωμα τῆς άποζημιώσεως άποδημίας, στηριχθείσα στό ἄρθρο 4 παράγραφος 1 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ύπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ύπαλλήλων τῶν Εύρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ένῶ «ή διάταξη αὐτή δημιουργεῖ διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ ύπαλλήλων πού βρίσκονται στήν πραγματικότητα σέ καταστάσεις δεκτικές συγκρίσεως.»

Πράγματι, ή διάταξη αὐτή παρέχει τήν άποζημίωση άποδημίας:

«α) στόν ύπάλληλο:

— Ό όποῖος δέν εἶναι καί δέν ὑπῆρξε ποτέ ὑπήκοος τοῦ κράτους στό εὐρωπαϊκό ἔδαφος τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ὁ τόπος ὅπου ὑπηρετεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος καί,

— ὁ ὁποῖος, δέν εἶχε μόνιμη διαμονή ἤ δέν ἄσκησε, κατά συνήθη τρόπο, ἐπί πέντε ἔτη λήγοντα ἕξι μῆνες πρίν τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του, τήν κύρια ἐπαγγελματική δραστηριότητά του στό εὐρωπαϊκό ἔδαφος τοῦ ἐν λόγω κράτους. Γιά τήν ἐφαρμογή τῆς παρούσας διατάξεως δέ λαμβάνονται ὑπόψη οἱ καταστάσεις πού προκύπτουν ἀπό τήν παροχή ὑπηρεσιῶν σέ ἄλλο κράτος ἤ διεθνή ὀργανισμό.»

Κατά τόν προσφεύγοντα ὅμως, «τά βάρη καί ίδιαίτερα μειονεκτήματα» πού άποτελοῦν τό λόγο ὑπάρξεως τῆς άποζημιώσεως άποδημίας (άπόφαση τῆς 7ης Ἰουνίου 1972, ὑπόθεση 20/71, Sabbatini, Recueil σ. 345) ὑπάρχουν ἀκόμα καί ὅταν ὁ ὑπάλληλος διέμενε ἤδη στόν τόπο ὅπου ὑπηρετεῖ, ἐπί πέντε ἔτη καί ἕξι μῆνες πρίν ἀπό τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του: Αὐτό ἰσχύει ἰδιαίτερα ὅσον ἀφορᾶ τούς οἰκογενειακούς καί μορφωτικούς δεσμούς μέ τή χώρα προελεύσεως, «τήν ἄσκηση τῶν δικαιωμάτων καί ὑποχρεώσεων δημοσίου δικαίου» πού ἀπορρέουν ἀποκλειστικά ἀπό τή νομοθεσία τοῦ κράτους καταγωγῆς, τίς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζουν τά τέκνα γιά νά βροῦν ἀπασχόληση στή χώρα καταγωγῆς λόγω τῆς μή ἰσοτιμίας τῶν διπλωμάτων πού ἀποκτῶνται στή χώρα ὑποδοχῆς, τήν ἔλλειψη δυνατότητας προσλήψεως σέ δημόσιες ὑπηρεσίες στή χώρα ὑποδοχῆς καί γενικότερα τήν ἔλλειψη πολιτικῶν δικαιωμάτων στή χώρα ὑποδοχῆς.

Ἐξάλλου, ὁ ὑπάλληλος πού προσλαμβάνεται ὕστερα ἀπό διαμονή διάρκειας μικρότερης τῶν πέντε ἐτῶν στή χώρα ὑποδοχῆς του, συνεχίζει νά λαμβάνει τήν ἀποζημίωση ἀποδημίας σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς σταδιοδρομίας του, ἐνῶ οἱ ἀντικειμενικές προϋποθέσεις τῆς ἀποδημίας εἶναι οἱ ἴδιες γιά τόν ὑπάλληλο πού διαμένει ἐπί διάστημα μεγαλύτερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν. Τό ἴδιο ἰσχύει καί στήν περίπτωση τοῦ ὑπαλλήλου πού, ἄν καί ἔχει διαμείνει στό κράτος ὅπου ὑπηρετεῖ ἐπί διάστημα μεγαλύτερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν, ἐργαζόταν γιά κάποιο ἄλλο κράτος ἤ διεθνή ὀργανισμό.

Ὁ προσφεύγων δέν ἀμφισβητεῖ τήν ἴδια τήν ἀρχή τῆς ἀποδημίας ἀλλά τήν ἀντίληψη περί αὐτῆς. Κατά τήν ἄποψή του εἶναι λανθασμένη ἡ ἀντίληψη κατά τήν ὁποία τήν ἀποζημίωση ἀποδημίας δικαιολογεῖ μόνη ἡ ἀλλαγή κατοικίας πού προκύπτει ἀπό τήν ἀνάληψη ὑπηρεσίας στίς Κοινότητες. Ἄν ἡ ἀντίληψη αὐτή προσαρμόζεται στήν περίπτωση τῶν ὑπαλλήλων πού πράγματι ἐκπατρίζονται, δέν προσαρμόζεται ἀντιστρόφως προκειμένου περί αὐτῶν πού διέμεναν ἤδη στή χώρα ὑποδοχῆς ἀπό πέντε καί πλέον χρόνια, διότι μιά τέτοια διαμονή δέν ὑπονοεῖ αὐτή καθαυτή τήν ἔλλειψη ἀποδημίας, ἀντιθέτως δέ ἡ ἀποδημία ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται καί ὀφείλεται στά καθήκοντά τους στήν ὑπηρεσία τῶν Κοι-

νοτήτων, εἶναι «τῆς αὐτῆς φύσεως καί ἐντάσεως ὅπως ἡ ἀποδημία — μή ἀμφισβητουμένη — πού ὑφίστανται οἱ ὑπάλληλοι οἱ ὁποῖοι, εἶναι ἀλλοδαποί στή χώρα ὑποδοχῆς καί ἀσκοῦν ἐκεῖ καθήκοντα στίς Κοινότητες τουλάχιστον ἀπό μιά πενταετία.»

Ἄλλωστε, δέν ὑπάρχει κανένας ἱκανός λόγος γιά νά γίνεται διάκριση μεταξύ τῶν ἀλλοδαπῶν ὑπαλλήλων πού ἔχουν προσφέρει ὑπηρεσίες γιά ἄλλο κράτος ἤ διεθνή ὀργανισμό, ἐπί διάστημα μεγαλύτερο τῶν πέντε ἐτῶν, καί «τῶν ὑπαλλήλων πού ἔχουν ἐκπατριστεῖ γιά λόγους οἰκονομικούς καί ἔχουν, ὑπό συνθῆκες συχνά δύσκολες, ἀσκήσει στή χώρα ὅπου ὑπηρετοῦν, καθήκοντα μικρῆς σημασίας στόν ἰδιωτικό τομέα, καί οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται ὅτι ἀπέφυγαν τήν ἀποδημία.»

Ὁ προσφεύγων συμπεραίνει ὅτι «ἡ κατακρινόμενη διάταξη εἶναι αὐθαίρετη κατά τό ὅτι δέ δικαιολογεῖται ἀντικειμενικά καί εἰσάγει διάκριση». Εἶναι, ἔτσι, «ἀντίθετη πρός τίς ἀρχές τῶν ὁποίων γίνεται ἐπίκληση, ἄρα παράνομη.» Ἀπό αὐτό συνάγεται ὅτι, ἡ προσβαλλόμενη ἀπόφαση, δεδομένου ὅτι στηρίζεται σέ «παράνομο κανονισμό», συνιστᾶ κατάχρηση ἐξουσίας καί ὅτι ἐφ' ὅσον μπορεῖ νά γίνει ἐπίκληση τοῦ παράνομου αὐτοῦ χαρακτήρα, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 184 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἡ ἀπόφαση πρέπει, κατά συνέπεια, ν' ἀκυρωθεῖ.

6) Ἡ *καθ' ἧς* ὑπογραμμίζει κατά πρῶτο λόγο ὅτι οἱ δυό συγκρίσεις πού προβάλλει ὁ προσφεύγων ἀφοροῦν ὑπαλλήλους πού δέν ἔχουν τήν ἰθαγένεια τοῦ κράτους ὅπου ὑπηρετοῦν καί τῶν ὁποίων ἡ κατάσταση, ὡς πρός τή χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας, προσδιορίζεται κυρίως σέ συνάρτηση μέ τή διάρκεια τῆς διαμονῆς τους στό ἔδαφος τοῦ κράτους αὐτοῦ, καί, κατά δεύτερο λόγο, σέ συνάρτηση μέ τή φύση τῆς ἐπαγγελματικῆς δραστηριότητας πού κατέστησε ἀναγκαία τή διαμονή τους στό ἔδαφος τοῦ ἐν λόγω κράτους πρίν ἀπό τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων τους.

Ἔτσι ἡ ἐνδεχόμενη διάκριση δέ στηρίζεται πάντως στήν ἰθαγένεια ἀφοῦ «ἡ ἐξέταση τῶν καταστάσεων πού ἔχουν ἐκτεθεῖ ἀποδεικνύει ἐμφανέστατα ὅτι ἡ ἰθαγένεια τοῦ ὑπαλλήλου δέν ἀποτελεῖ κριτήριο γιά τή χορήγηση ἤ τήν ἄρνηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας».

Κατά τήν καθ' ἧς, προκύπτει, τόσο ἀπό τή διατύπωση τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 1 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ὅσο καί ἀπό τή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου[1] ὅτι «τό πρῶτο κριτήριο γιά τή χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας εἶναι ἡ συνήθης διαμονή τοῦ ὑπαλλήλου πρίν ἀπό τήν πρόσληψή του». Τό κριτήριο αὐτό ὑπερισχύει ἐκείνου τῆς ἰθαγένειας, δεδομένου ὅτι ἡ ἀποζημίωση μπορεῖ νά δοθεῖ στόν ὑπάλληλο, πού ἔχει τήν ἰθαγένεια τοῦ κράτους ὅπου ὑπηρετεῖ, ὑπό τόν ὅρο νά ἔχει διαμείνει σέ ἄλλο κράτος κατά τή δεκαετή περίοδο ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς προσλήψεώς του.

Τό γεγονός ὅτι ὁ ἀλλοδαπός ὑπάλληλος, πού ἔχει ἀσκήσει δραστηριότητα γιά ἄλλο κράτος ἤ διεθνή ὀργανισμό, δικαιοῦται ἐν τούτοις ἀποζημιώσεως ἀποδημίας, δέν ἀποτελεῖ ἐξαίρεση, ἀλλά μᾶλλον ἐκλέπτυνση τῆς ἀρχῆς τῆς ὑπεροχῆς τοῦ στοιχείου τῆς συνήθους διαμονῆς, γιατί εὐλόγως θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ὅτι ἡ ἐπαγγελματική δραστηριότητα πού ἀντιμετωπίζεται στίς δύο αὐτές περιπτώσεις δέ συνεπάγεται καθόλου ὅτι αὐτός πού τήν ἀσκεῖ διέκοψε τούς δεσμούς του μέ τή χώρα καταγωγῆς του: Κατά συνέπεια, ἡ κατοικία πού τοῦ ἐπιβάλλουν τά καθήκοντά του στήν Κοινότητα δέν ἀποτελεῖ τή συνήθη κατοικία του.

Ὁμοίως, ὁ προσφεύγων, συγκρίνοντας τήν κατάστασή του μ' ἐκείνη τοῦ ὑπαλλήλου, ὁ ὁποῖος προσλαμβάνεται στό ἐξωτερικό καί συνεχίζει νά λαμβάνει τήν ἀποζημίωση ἀποδημίας, παραλείπει νά μνημονεύσει ὅτι ἡ ἀλλαγή διαμονῆς τοῦ ὑπαλλήλου ὁ ὁποῖος κατοικεῖ ἀκριβῶς στό ἐξωτερικό, ὀφείλεται στήν πρόσληψή του, ἐνῶ ἡ δια-

1 — Ἀπόφαση τῆς 7ης Ἰουνίου 1972 προσαναφερθεῖσα, ὑπόθεση 20/71 Sabbatini· ἀπόφαση τῆς 7ης Ἰουνίου 1972, ὑπόθεση 32/71 Bauduin κατά Ἐπιτροπῆς, Recueil σ. 363· ἀπόφαση τῆς 20ῆς Φεβρουαρίου 1975, ὑπόθεση 21/74 Airola κατά Ἐπιτροπῆς, Recueil σ. 221· ἀπόφαση τῆς 20ῆς Φεβρουαρίου 1975, ὑπόθεση 37/74 Van Den Broeck κατά Ἐπιτροπῆς, Recueil σ. 235.

μονή τῶν ἀλλοδαπῶν ὑπαλλήλων πού ἔχουν συνήθη τόπο διαμονῆς ἐπί πέντε καί πλέον ἔτη στό κράτος ὅπου ὑπηρετοῦν δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τά νέα κοινοτικά καθήκοντα πού ἀσκοῦν.

Ὅσον ἀφορᾶ τά μειονεκτήματα πού ἐκθέτει ὁ προσφεύγων, ἡ καθ' ἧς ὑποστηρίζει ὅτι:

1) Τό γεγονός ὅτι ὁ προσφεύγων ἀποφάσισε νά διατηρήσει τήν ἰταλική του ἰθαγένεια παρ' ὅλον ὅτι εἶχε τή δυνατότητα ν' ἀποκτήσει τή βελγική, δέν μπορεῖ νά θεμελιώσει τήν ἐπιχειρηματολογία του περί τῆς ἀδυναμίας ἀσκήσεως στή χώρα ὑποδοχῆς ὁρισμένων πολιτικῶν δικαιωμάτων γιά τό λόγο ὅτι «τά μειονεκτήματα, τῶν ὁποίων ἡ ὕπαρξη δέν εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἀνεξάρτητη ἀπό τή βούληση τοῦ προσφεύγοντος, δέν μποροῦν νά χρησιμεύσουν ὡς ἀποκλειστικό ἔρεισμα τοῦ λόγου πού στηρίζεται στήν παράβαση τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητας μεταχειρίσεως» (Ἡ Ἐπιτροπή θεμελιώνει τήν ἐπιχειρηματολογία αὐτή ἐπί τῆς ἀποφάσεως τῆς 14ης Δεκεμβρίου 1979, ὑπόθεση 257/78 Kenny-Levick κατά Ἐπιτροπῆς, πού δέν ἔχει ἀκόμα δημοσιευτεῖ).

2) Ἡ ὕπαρξη οἰκογενειακῶν καί μορφωτικῶν δεσμῶν μέ τή χώρα καταγωγῆς, ἄν καί δέν ἀμφισβητεῖται, δέν μπορεῖ νά ληφθεῖ ὑπόψη διότι «τοῦτο θά σήμαινε ἀντικατάσταση τῆς ἀντικειμενικῆς ἔννοιας τῆς ἀποδημίας πού ὁρίζεται ἀπό τόν κανονισμό, ἀπό μιά ὑποκειμενική καί μεταβλητή ἀπό ἄτομο σέ ἄτομο ἔννοια», ὅπως προκύπτει ἀπό τίς προτάσεις τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως Warner (ἀπόφαση τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1976, Delvaux κατά Ἐπιτροπῆς, ὑπόθεση 42/75, Recueil σ. 167) καί ἀπό ἐκεῖνες τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως Trabucci (ἀπόφαση τῆς 20ῆς Φεβρουαρίου 1975, ὑπόθεση Airola τῆς ὁποίας ἔγινε ἤδη μνεία).

Ἐν συμπεράσματι, ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι τά κριτήρια πού διέπουν τήν παροχή τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας, «πλήν τοῦ ὅτι δέν ἔχουν αὐθαίρετο χαρακτήρα, θεμελιώνονται ἐπί ἀντικειμενικῶν στοιχείων καί ἐφαρμόζονται συνεπῶς μέ τόν ἴδιο τρόπο σέ ὅλους τούς ὑπαλλήλους πού βρίσκονται σέ ὁμοιες καταστάσεις». Τά ἐν λόγω κριτήρια ἀνταποκρίνονται ἐπίσης στούς σκοπούς πού ἐπιδιώκει ἡ ἐπίδικη ἀποζημίωση καί γι' αὐτό δέν μποροῦν νά θεωρηθοῦν ὅτι εἰσάγουν διακρίσεις.

Τέλος, ἄν δέν εἶναι ἀμφίβολο τό ὅτι ὁ προσφεύγων ὑφίσταται — ἀπό τό γεγονός ὅτι διαμένει σέ μιά χώρα πού δέν εἶναι ἡ χώρα καταγωγῆς του — «ὁρισμένα εἰδικά μειονεκτήματα», τά ὁποῖα δέ συνδέονται καθόλου μέ τήν ἀνάληψη τῆς ὑπηρεσίας του στήν Ἐπιτροπή, τά μειονεκτήματα αὐτά ἀντισταθμίζονται μέ τή χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἐκπατρισμοῦ πού προβλέπεται στό ἄρθρο 4 παράγραφος 2 τοῦ παραρτήματος VII.

γ) Ὁ *προσφεύγων* παρατηρεῖ, πρῶτ' ἀπό ὅλα, στήν ἀντίκρουσή του, ὅτι ἡ καθ' ἧς δέν ἀμφισβητεῖ τό βάσιμο τοῦ λόγου τοῦ ὁποίου ἔγινε ἐπίκληση. Κατά τήν ἄποψή του, συνάγεται ἀπό αὐτό ὅτι κατά τό μέτρο πού διατάξεις τοῦ παράγωγου κοινοτικοῦ δικαίου, ὅπως πχ. τό ἄρθρο 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, παραβιάζουν τή γενική ἀρχή, τῆς ὁποίας γίνεται ἐπίκληση καί ἡ ὁποία ἀποτελεῖ στοιχεῖο τοῦ πρωτογενοῦς κοινοτικοῦ δικαίου, οἱ διατάξεις αὐτές εἶναι παράνομες καί καθιστοῦν μέ τή σειρά τους παράνομες ὅλες τίς ἀτομικές ἀποφάσεις οἱ ὁποῖες λαμβάνονται σέ ἐκτέλεσή τους.

Ὁ προσφεύγων, ἀφοῦ ἐξέθεσε καί ἀνέπτυξε τό λόγο πού ἔχει προβάλει, ἐπαναλαμβάνει ὅτι ὑπάρχει διάκριση ἀπό τό γεγονός ὅτι, ὑπό τό πρόσχημα ὅτι ἔχει διαμείνει περισσότερο ἀπό πέντε χρόνια καί ἕξι μῆνες στό κράτος ὅπου ὑπηρετεῖ, δέ δικαιοῦται ἀποζημιώσεως ἀποδημίας, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὑπάλληλος πού βρίσκεται ὑπό τίς ἴδιες συνθῆκες ἀλλά πού ἔχει ἀσκήσει καθήκοντα στήν ὑπηρεσία ἄλλου κράτους ἤ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ ἤ πού ἔχει διατελέσει στήν ὑπηρεσία τῆς Κοινότητας, τή δικαιοῦται καθώς ἐπίσης τή δικαιοῦται καί ὁ ὑπάλληλος πού διαμένει ἐπί διάστημα μικρότερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν στό κράτος ὅπου ὑπηρετεῖ. Καί ὅμως δέν ὑπάρχει ἀντικειμενική διαφορά ὡς πρός τήν ἀποδημία μεταξύ τοῦ προσφεύγοντος καί τῶν ἄλλων τριῶν ὑπαλλήλων.

Τό ἴδιο τό Συμβούλιο ἔχει ἀναγνωρίσει τή διάκριση αὐτή, ὅταν καθιέρωσε τήν ἀποζη-

μίωση ἐκπατρισμοῦ μέ τήν παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, πού μετρίασε δεβαίως τήν ἀνισότητα αὐτή χωρίς πάντως νά τήν ἐξαλείψει.

Ὕστερα ἀπό αὐτή τήν ὑπόμνηση καί τίς διευκρινίσεις αὐτές ἀναφορικά μέ τό λόγο τοῦ ὁποίου ἔγινε ἐπίκληση, ὁ προσφεύγων ἀσχολεῖται μέ τήν ἀντίκρουση τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐπιτροπῆς, ὑποστηρίζοντας, πρῶτ' ἀπό ὅλα, ὅτι, κατά τή γνώμη του, φαίνεται ὅτι «ἡ Ἐπιτροπή δέ συνέλαβε τήν ἀληθινή σημασία τοῦ λόγου πού ἔχει προβληθεῖ ἀπό τόν προσφεύγοντα. Ἡ συνέπεια αὐτοῦ εἶναι ὅτι ἡ ἐπιχειρηματολογία της ἀστοχεῖ καί δέν ἀντικρούει τήν ἐπιχειρηματολογία τῆς προσφυγῆς».

1) Ὁ προσφεύγων δέν ὑποστήριξε ὅτι ἡ ἐπικρινόμενη διάταξη εἶναι ἀντίθετη πρός τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας μεταχειρίσεως σέ συνάρτηση μέ τήν ἐθνικότητα, ἀλλά ὅτι εἶναι ἀντίθετη πρός τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας διότι μεταχειρίζεται κατά τρόπο διαφορετικό, χωρίς ἀντικειμενικό λόγο, ὑπαλλήλους πού βρίσκονται σέ ταυτόσημη ἤ τουλάχιστο δεκτική συγκρίσεως κατάσταση.

2) Ἡ ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς — στηριζόμενη στή νομολογία πού παρέθεσε ἡ ἴδια — κατά τήν ὁποία ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας ἐξαρτᾶται οὐσιωδῶς ἀπό τό κριτήριο τῆς ἀλλαγῆς κατοικίας τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι «προδήλως λανθασμένη» γιά τό λόγο ὅτι ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας ὀφείλεται ἀκόμα καί ὅταν, κατά τή στιγμή τῆς προσλήψεώς του, ὁ ὑπάλληλος βρίσκεται ἤδη στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ εἴτε ἐπί διάστημα μικρότερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν εἴτε, ἀκόμα, καί ἐπί διάστημα μεγαλύτερο ὅταν ἀσκεῖ καθήκοντα στήν ὑπηρεσία τῆς Κοινότητας.

Ὁ προσφεύγων δέν ἀντιλαμβάνεται ποιό εἶναι τό συμπέρασμα τό ὁποῖο ἡ Ἐπιτροπή ἐπιζητᾶ νά συναγάγει ἀπό αὐτό τόν ἰσχυρισμό πού χαρακτηρίζει ὡς ἀνακριβή, ἀφοῦ ἡ Ἐπιτροπή δέν ἀνασκευάζει τό ἐπιχείρημα σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ἡ ἐπίμαχη διάταξη ρυθμίζει μέ διαφορετικό τρόπο ταυτόσημες ἤ δεκτικές συγκρίσεως καταστάσεις.

3) Ὁ προσφεύγων, ἐπαναλαμβάνοντας τίς συγκρίσεις μέ τίς ὁποῖες προσπάθησε ν' ἀποδείξει τή διάκριση τῆς ὁποίας εἶναι θῦμα, ὑποστηρίζει ὅτι «ἡ Ἐπιτροπή δέν ἀντικρούει τήν ἄποψή του» δεδομένου ὅτι δέν ἀναφέρει κανένα ἀντικειμενικό λόγο ἱκανό νά δικαιολογήσει αὐτή τήν ἄνιση μεταχείριση.

4) Ἡ ἐπιχειρηματολογία τῆς Ἐπιτροπῆς, πού στηρίζεται στή δυνατότητα ἀλλαγῆς ἰθαγένειας εἶναι «τόσο ἀστήρικτη, ὅσο καί ἄσχετη πρός τή συζήτηση», διότι συνεπάγεται ὅτι ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ ἀπό ὁρισμένο χρονικό διάστημα, δέ θά εἶχε ἄλλη λύση γιά ν' ἀποφύγει ἕνα μειονέκτημα τῆς ἀποδημίας, δηλαδή τήν ἔλλειψη πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἀπό τοῦ νά ζητήσει τή «μεγάλη ἰθαγένεια» τῆς χώρας ὅπου ὑπηρετεῖ.

5) Ἀντίθετα ἀπό ὅ,τι ὑποστηρίζει ἡ Ἐπιτροπή, ὁ προσφεύγων δέν ἰσχυρίσθηκε ποτέ ὅτι ἡ ἀποδημία εἶναι ἔννοια ὑποκειμενική. Ἀσφαλῶς, ἡ ἐπίμαχη διάταξη δημιουργεῖ διαφορετικές κατηγορίες καί ἐφαρμόζεται ἐπί τοῦ συνόλου τῶν ὑπαλλήλων πού ἀνήκουν σέ κάθε κατηγορία, ἀλλά αὐτό δέν εἶναι τό πρόβλημα πού ἀνέκυψε, δεδομένου ὅτι ἡ Ἐπιτροπή πάντα «παραλείπει νά δικαιολογήσει τή διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ ὑπαλλήλων», «πού βρίσκονται σέ δεκτικές συγκρίσεως καταστάσεις» (ἀπόφαση Airola, τῆς ὁποίας ἔγινε ἤδη μνεία).

Ὁ προσφεύγων παρατηρεῖ, ἐπιπροσθέτως, ὅτι οἱ παραπομπές τῆς Ἐπιτροπῆς στή νομολογία «στεροῦνται ἀκρίβειας» διότι οἱ σκέψεις πού διατύπωσε τό Δικαστήριο μέ τήν εὐκαιρία τῶν ὑποθέσεων, τίς ὁποῖες ἀναφέρει ἡ Ἐπιτροπή [1], εἶναι ἄσχετες πρός τήν ἐπίλυση τῆς παρούσας διαφορᾶς.

Ὡς πρός τήν ἀπόφαση Kenny-Levick ἀπό τήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή ἰσχυρίζεται ὅτι ἐξάγει γενικό κανόνα πού ἐφαρμόζεται δῆθεν στήν παρούσα διαφορά, ἡ ὑπόθεση αὐτή ὄχι μόνο διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπό τήν

1 — Προαναφερθεῖσες ἀποφάσεις Airola, Van Den Broeck, Gunnella, Sabbatini καί Bauduin.

προκείμενη, ἀλλά ἡ ἀρχή πού ἀναφέρει ἡ Ἐπιτροπή δέν ἐξάγεται καθόλου ἀπό τό δίδαγμα τοῦ Δικαστηρίου τό σχετικό μέ τήν ὑπόθεση Kenny-Levick, καί, ἄν ἀκόμα ὑφίστατο ἡ ἀρχή αὐτή, δέ θά ἐφαρμοζόταν στήν περίπτωση τοῦ προσφεύγοντος.

Τέλος, ἐκτός ἀπό τήν ἀπόφαση Kenny-Levick, ὅλες οἱ ἄλλες ἀποφάσεις πού ἀναφέρει ἡ Ἐπιτροπή εἶναι προγενέστερες τῆς θέσεως σέ ἰσχύ τοῦ κανονισμοῦ 972/78 τῆς 2ας Μαΐου 1978 πού εἰσήγαγε τίς νέες παραγράφους 2 καί 3 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παραρτήματος VII.

Κατά συνέπεια, «ἡ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου ἐπί τοῦ προγενέστερου κειμένου δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ στό τωρινό κείμενο».

δ) Ἡ *καθ' ἧς* ἀπαντᾶ, σημεῖο πρός σημεῖο, στήν ἐν λόγω ἐπιχειρηματολογία:

1) Δέχεται ὅτι ὁ προσφεύγων, προβαίνοντας κατά κάποιο τρόπο σέ πλήρη ἀλλαγή τῆς ἐπιχειρηματολογίας του, ἡ ὁποία περιέχεται στήν προσφυγή, «ἀξιώνει νά λαμβάνεται ὑπόψη γιά τή χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας οὐσιωδῶς καί μάλιστα ἀποκλειστικά ἡ ἰδιαγένεια τῶν ὑπαλλήλων».

2) Ἡ καθ' ἧς ἐπαναλαμβάνει ὅτι τό κριτήριο τῆς ἀλλαγῆς κατοικίας γιά τήν παροχή τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας ἔχει καθοριστεῖ ἀπό τό Δικαστήριο καί ὅτι τό γεγονός ὅτι ἡ ἀποζημίωση αὐτή ὀφείλεται καί στόν ὑπάλληλο πού βρίσκεται ἤδη στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ, ἀλλά ἐπί χρονικό διάστημα μικρότερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν, καθώς καί στόν ὑπάλληλο ὁ ὁποῖος, ἄν καί κατοικεῖ στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ ἐπί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν, εἶναι ὅμως στήν ὑπηρεσία διεθνοῦς ὀργανισμοῦ καί ἰδίως κοινοτικοῦ ὀργάνου, δέν μπορεῖ καθόλου νά κλονίσει τήν ἄποψη τῆς καθ' ἧς, διότι, ὅσον ἀφορᾶ τήν πρώτη κατηγορία ὑπαλλήλων τῆς ὁποίας γίνεται μνεία, ἡ χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας ἀπορρέει ἀπό τήν ἐλεύθερη ἐπιλογή τοῦ κοινοτικοῦ νομοθέτη, πού θέλησε νά μή βαρύνει τούς ὑπαλλήλους, μόλις φθάνουν στό ἔδαφος τοῦ κράτους ὅπου ὑπηρετοῦν, δεδομένου ὅτι «δέν ἔχουν ἀκόμα ἐγκαταστήσει συνήθη καί διαρκή διαμονή στόν τόπο ὅπου ὑπηρετοῦν». Ὅσον ἀφορᾶ τή δεύτερη κατηγορία ὑπαλλήλων, τῆς ὁποίας ἔγινε μνεία, ἡ χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας δικαιολογεῖται ἀπό τό γεγονός ὅτι, ἐπειδή ἡ αἰτία τῆς πρότερης διαμονῆς στό κράτος ὅπου ὑπηρετοῦν εἶναι ἡ ἀνάληψη ὑπηρεσίας σέ διεθνή ὀργανισμό, ὁ ἐνδιαφερόμενος δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι ἔχει ἤδη ἐγκαταστήσει συνήθη καί διαρκή διαμονή στόν τόπο ὅπου ὑπηρετεῖ.

3) Ἡ καθ' ἧς ἐπαναλαμβάνει ὅτι ἤδη ἀντέκρουσε, στό ὑπόμνημα ἀντικρούσεως, τήν ἄποψη τοῦ προσφεύγοντος κατά τήν ὁποία δέν ὑπάρχει ἀντικειμενική διαφορά ὡς πρός τήν ἀποδημία μεταξύ τῆς προσωπικῆς του καταστάσεως καί ἐκείνης τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ὑπαλλήλων πού ἀπαριθμεῖ. Ἐπαναλαμβάνει ἐν τούτοις ὅτι αὐτό δέ σημαίνει ὅτι ἡ ἐν λόγω ἀποζημίωση χορηγεῖται σέ κάθε ὑπάλληλο πού θεωρεῖ ὅτι ἀποδήμησε στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ καί ὅτι «ἡ ἐνδεχόμενη ὕπαρξη ἀνισότητας μεταχειρίσεως πρέπει συνεπῶς νά ἐκτιμᾶται ὄχι μέ τή χρήση μιᾶς γενικῆς ἔννοιας, τῆς ὁποίας δέν ὑπάρχει καί ἄλλωστε δέν μπορεῖ νά δοθεῖ εὐρύς ὁρισμός, δηλ. τῆς «ἀποδημίας», ἀλλά μέ βάση τό κριτήριο τῆς ἀποδημίας ὅπως αὐτό ὁρίζεται ἀπό τήν κοινοτική κανονιστική ρύθμιση». Αὐτή ὅμως προβλέπει ὅτι ὁ ὑπάλληλος, γιά ν' ἀπολαύει τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας, πρέπει νά ἔχει ὑποχρεωθεῖ σέ ἀλλαγή κατοικίας λόγω τῆς προσλήψεώς του ἀπό κοινοτικό ὄργανο. Ἡ ἀρχή αὐτή ἔχει ἁπλῶς συμπληρωθεῖ ἀπό δύο διατάξεις πού, χωρίς νά τῆς περιορίσουν τό πεδίο ἐφαρμογῆς, τῆς ἐξασφαλίζουν μιά ἐλεύθερη ἐφαρμογή.

Κατά συνέπεια «τά κριτήρια πού ἔχουν ὁριστεῖ μέ αὐτό τόν τρόπο εἶναι γενικά, ἀντικειμενικά καί ἀνταποκρίνονται στόν ἐπιδιωκόμενο σκοπό, δέν εἶναι συνεπῶς δυνατό νά δημιουργοῦν διακρίσεις».

4) Όσο γιά τήν έπιχειρηματολογία πού στηρίζεται στή δυνατότητα τοῦ προσφεύγοντος ν' άλλάξει ίθαγένεια, ή καθ' ής ύποστηρίζει πρῶτ' άπ' ὅλα ὅτι αὐτή προβάλλεται μόνο έπικουρικά καί έπαναλαμβάνει ὅτι εἶναι πάντως άκριβής, άφοῦ ή Έπιτροπή περιορίζεται στή διαπίστωση ὅτι ἕνα στοιχεῖο πού μπορεῖ νά ποικίλλει άνάλογα μέ τή βούληση τῶν ένδιαφερομένων, συνιστᾶ, άπό τή φύση του, κριτήριο λιγότερο άντικειμενικό άπό τά κριτήρια τά ὁποῖα ἕνας ὑπάλληλος δέν μπορεῖ νά έπηρεάσει.

5) Παρά τίς άρνήσεις τοῦ προσφεύγοντος, ή καθ' ής «έπιμένει νά πιστεύει ὅτι ή ἄποψη τοῦ προσφεύγοντος καταλήγει στήν άντικατάσταση τῆς άντικειμενικῆς ἔννοιας τῆς άποδημίας, άπό μιά ἔννοια ὑποκειμενική καί μεταβλητή άπό ἄτομο σέ ἄτομο.

6) Όσον άφορᾶ τήν ἄποψη τοῦ προσφεύγοντος ὅτι οἱ παραπομπές τῆς Έπιτροπῆς στή νομολογία δέν εἶναι πρόσφορες, ή καθ' ής έπαναλαμβάνει ὅτι, ἄν εἶναι ἀληθές ὅτι τό Δικαστήριο δέν εἶχε τήν εὐκαιρία νά έξετάσει τό συγκεκριμένο πρόβλημα πού άποτελεῖ τό άντικείμενο τῆς παρούσας ὑποθέσεως, δέν εἶναι λιγότερο ἀληθές ὅτι εἶχε τήν εὐκαιρία, στίς διάφορες ὑποθέσεις τῶν ὁποίων ἔγινε μνεία, νά έξαγάγει σέ γενικές γραμμές τό άντικείμενο καί τά κριτήρια τῆς χορηγήσεως τῆς άποζημιώσεως άποδημίας. Ή καθ' ής ὑποστηρίζει έπίσης ὅτι ὀρθῶς στήν προκειμένη περίπτωση μπορεῖ νά γίνει έπίκληση τῆς ὑποθέσεως Kenny-Levick κατά Έπιτροπῆς (τῆς ὁποίας ἔγινε μνεία άνωτέρω).

Έξάλλου, κατά τρόπο γενικό, τό γεγονός ὅτι οἱ άποφάσεις πού έπικαλεῖται ή Έπιτροπή εἶναι προγενέστερες τῆς θέσεως σέ ἰσχύ τοῦ κανονισμοῦ 912/78, δέν ἔχει ένδιαφέρον άφοῦ ή προσθήκη, στό κείμενο τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παραρτήματος VII, τῆς παραγράφου 3 τῆς σχετικῆς μέ τήν άποζημίωση έκπατρισμοῦ, δέν εἶναι σέ θέση νά έξουδετερώσει τό δίδαγμα τῆς προγενέστερης νομολογίας, άφοῦ ὁ προσφεύγων δέν άποδεικνύει, «οὔτε κάν ὑποστηρίζει ὅτι ή προσθήκη τῶν διατάξεων αὐτῶν τροποποίησε σέ ὁτιδήποτε τό άντικείμενο καί τίς προϋποθέσεις χορηγήσεως τῆς άποζημιώσεως άποδημίας».

Έν συμπεράσματι, ή καθ' ἧς έπαναλαμβάνει ὅτι, κατά τήν ἄποψή της, ὁ προσφεύγων ὑποκαθιστᾶ, στά προβλεπόμενα άπό τόν κανονισμό κριτήρια, μιά ἔννοια ρευστή, πού δέν μπορεῖ νά προσδιοριστεῖ καί οὐσιαστικά ὑποκειμενική τῆς άποδημίας, χωρίς νά ἔχει άποδείξει ὅτι οἱ προϋποθέσεις χορηγήσεως τῆς άποζημιώσεως άποδημίας εἶναι αὐθαίρετες, ὅτι μεταχειρίζονται κατά τρόπο διαφορετικό τούς ὑπαλλήλους πού βρίσκονται σέ καταστάσεις παρόμοιες ἤ δεκτικές συγκρίσεως, ἤ ὅτι εἶναι άσυμβίβαστες πρός τό άντικείμενο τῆς έν λόγω άποζημιώσεως.

IV — Προφορική διαδικασία

Στή συνεδρίαση τῆς 9ης Όκτωβρίου 1980, ὁ προσφεύγων έκπροσωπούμενος άπό τούς δικηγόρους Goffin, Mahieu καί Dupont, τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου Βρυξελλῶν, καί ή Έπιτροπή, έκπροσωπούμενη άπό τή Denise Sorasio, έπικουρούμενη άπό τό δικηγόρο Jacob, τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου Βρυξελλῶν, άνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους.

Ό γενικός εἰσαγγελεύς άνέπτυξε τίς προτάσεις του στή συνεδρίαση τῆς 20ῆς Νοεμβρίου 1980.

Σκεπτικό

1 Μέ δικόγραφο πού κατατέθηκε στή γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 21 Δεκεμβρίου 1979, ὁ Gaetano Vutera, ὑπάλληλος τῆς Έπιτροπῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοι-

νοτήτων, στίς Βρυξέλλες, ἄσκησε προσφυγή μέ τήν ὁποία ζητᾶ τήν ἀκύρωση τῆς ἀποφάσεως πού τοῦ ἐπιδόθηκε στίς 25 Σεπτεμβρίου 1979 καί μέ τήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή ἀπέρριψε τήν ἔνστασή του τῆς 19ης Ἰουνίου 1979, μέ τήν ὁποία ζητοῦσε τήν καταβολή τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας, πού προβλέπεται ἀπό τό ἄρθρο 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων.

2 Ὁ προσφεύγων, γεννήθηκε στήν Ἰταλία τό 1944, μετανάστευσε τό 1947 στό Βέλγιο· ἔζησε στή χώρα αὐτή χωρίς διακοπή, κάνοντας ἐκεῖ τίς σπουδές του καί ἐργαζόμενος σέ διάφορες θέσεις μέχρι τῆς προσλήψεώς του ἀπό τήν Ἐπιτροπή, στίς 17 Μαρτίου 1975, ὡς τοπικοῦ ὑπαλλήλου. Διατήρησε τήν ἰταλική ἰθαγένεια, ἡ σύζυγός του εἶναι καί αὐτή ἰταλίδα, τά παιδιά του φοιτοῦν στό ἰταλικό σχολεῖο στίς Βρυξέλλες καί εἶναι ἐγγεγραμμένος στούς ἰταλικούς ἐκλογικούς καταλόγους. Ὡς ἰταλός ὑπήκοος, ἀπολαύει τῆς ἀποζημιώσεως ἐκπατρισμοῦ, σύμφωνα μέ τήν παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων· ὁ ἴδιος, ἐν τούτοις, θεωρεῖ ὅτι δικαιοῦται τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας πού προβλέπεται ἀπό τήν παράγραφο 1 τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου.

3 Σύμφωνα μέ τή διάταξη αὐτή

«Ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας, ἴση μέ τό 16 % τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ καθώς ἐπίσης καί τοῦ ἐπιδόματος ἀρχηγοῦ οἰκογένειας καί τοῦ ἐπιδόματος γιά συντηρούμενα τέκνα πού καταβάλλεται στόν ὑπάλληλο, χορηγεῖται:

α) στόν ὑπάλληλο:

— ὁ ὁποῖος δέν εἶναι καί δέν ὑπῆρξε ποτέ ὑπήκοος τοῦ κράτους στό εὐρωπαϊκό ἔδαφος τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ὁ τόπος ὅπου ὑπηρετεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος καί,

— ὁ ὁποῖος, δέν εἶχε μόνιμη διαμονή ἤ δέν ἄσκησε κατά συνήθη τρόπο, ἐπί πέντε ἔτη λήγοντα ἕξι μῆνες πρίν ἀπό τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του, τήν κύρια ἐπαγγελματική δραστηριότητά του στό εὐρωπαϊκό ἔδαφος τοῦ ἐν λόγω κράτους. Γιά τήν ἐφαρμογή τῆς παρούσας διατάξεως δέ λαμβάνονται ὑπόψη οἱ καταστάσεις πού προκύπτουν ἀπό τήν παροχή ὑπηρεσιῶν σέ ἄλλο κράτος ἤ διεθνή ὀργανισμό·

6) στόν ὑπάλληλο, ὁ ὁποῖος, παρ' ὅλο πού εἶναι ἤ ὑπῆρξε ὑπήκοος τοῦ κράτους στό ἔδαφος τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ὁ τόπος ὅπου ὑπηρετεῖ, εἶχε τή μόνιμη διαμονή του, κατά συνήθη τρόπο, ἐπί δέκα ἔτη λήγοντα κατά τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του, ἐκτός τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους τοῦ κράτους αὐτοῦ γιά ἄλλους λόγους ἐκτός ἀπό τήν ἄσκηση καθηκόντων στήν ὑπηρεσία κράτους ἤ σέ διεθνή ὀργανισμό».

4 Ὁ προσφεύγων ὑποστηρίζει ὅτι τά κείμενα αὐτά παραβιάζουν τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας καί τῆς μή διακρίσεως, δημιουργώντας ἀδικαιολόγητα διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ὑπαλλήλων πού βρίσκονται στήν πραγματικότητα σέ δεκτικές συγκρίσεως καταστάσεις. Πράγματι, κατά τήν ἄποψή του, δέν ὑπάρχει ἀντικειμενική διαφορά — ὡς πρός τήν ἀποδημία — μεταξύ τῆς καταστάσεώς του ὡς ἀλλοδαποῦ — κατοικοῦντος κατά τό χρόνο τῆς προσλήψεώς του, στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ, ἐπί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν — καί ἐκείνης ὑπαλλήλου πού κατοικεῖ στή χώρα αὐτή ἐπί μικρότερο χρονικό διάστημα ἤ ὁ ὁποῖος, ἄν καί κατοικεῖ ἐπίσης ἐπί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ, ἔχει ἀσκήσει καθήκοντα στήν ὑπηρεσία ἄλλου κράτους ἤ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ. Ἄλλωστε τό ἴδιο τό Συμβούλιο ἔχει ἀναγνωρίσει τή διάκριση αὐτή, ἡ ὁποία κηλιδώνει τό ἐπίμαχο κείμενο, χορηγώντας στόν ὑπάλληλο — πού δέν ἔχει καί δέν εἶχε ποτέ τήν ἰθαγένεια τοῦ κράτους, στό ἔδαφος τοῦ ὁποίου βρίσκεται ὁ τόπος ὅπου ὑπηρετεῖ καί δέν πληροῖ τίς προϋποθέσεις πού προβλέπονται στήν παράγραφο 1 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ —, ἀποζημίωση ἐκπατρισμοῦ· ὅμως ἡ ἀποζημίωση αὐτή ἀπαμβλύνει ἁπλῶς τήν ἀνισότητα, χωρίς νά τήν ἐξαλείφει. Ὁ προσφεύγων πιστεύει ἐπιπλέον ὅτι θά ἦταν λάθος νά ὑποστηριχτεῖ ὅτι ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας ἐξαρτᾶται οὐσιωδῶς ἀπό τό κριτήριο τῆς κατοικίας, ἀφοῦ αὐτή ὀφείλεται ἀκόμα καί ὅταν ὁ ὑπάλληλος, κατά τό χρόνο τῆς προσλήψεώς του, βρίσκεται ἤδη στή χώρα ὅπου ὑπηρετεῖ ἐπί χρονικό διάστημα εἴτε μικρότερο τῶν πέντε ἐτῶν καί ἕξι μηνῶν εἴτε μεγαλύτερο, ὑπό τήν προϋπόθεση ὅτι ἀσκεῖ καθήκοντα στήν ὑπηρεσία ἄλλου Κράτους μέλους ἤ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ. Ἡ παραβίαση αὐτή ὑπερέχοντος κανόνος δικαίου θά ἔπρεπε νά συνεπάγεται τό μή ἐφαρμόσιμο τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 1 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων καί, κατά συνέπεια, τήν ἀκυρότητα τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 26ης Σεπτεμβρίου 1979.

5 Γιά νά δοθεῖ ἀπάντηση στήν ἐπιχειρηματολογία αὐτή, πρέπει νά ἐξεταστεῖ τό σύστημα πού ἔχει θεσπίσει ὁ κοινοτικός νομοθέτης.

6 Όπως προκύπτει από τό σύνολο τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 4, ἄν γιά τή χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἐκπατρισμοῦ ὁ κοινοτικός νομοθέτης στηρίχθηκε ἀποκλειστικά στό γεγονός τῆς ξένης ἰθαγένειας, γιά τή χορήγηση τῆς ἀποζημιώσεως ἀποδημίας υἱοθέτησε σάν πρωταρχικό κριτήριο τήν πραγματική ἀλλαγή κατοικίας, μή ἐξετάζοντας τήν ἰθαγένεια παρά δευτερεύοντως.

7 Αὐτή ἡ ὑπεροχή τοῦ κριτηρίου τῆς κατοικίας ἔναντι τοῦ κριτηρίου τῆς ἰθαγένειας ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τό ἄρθρο 4 παράγραφος 1, 6 σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ἡ ἀποζημίωση ἀποδημίας χορηγεῖται ἀκόμα καί στούς ὑπαλλήλους πού ἔχουν τήν ἰθαγένεια τῆς χώρας ὅπου ὑπηρετοῦν ὑπό τήν προϋπόθεση νά εἶχαν τήν κατοικία τους σέ ἄλλο κράτος κατά τήν πρό τῆς προσλήψεώς τους δεκαετία.

8 Γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ κριτηρίου αὐτοῦ, ὁ κανονισμός καθιέρωσε συγκεκριμένες καί ἀπαριθμούμενες κατηγορίες, πού ἀναγκαστικά συνεπάγονται ἀνάλογες ὁριοθετήσεις. Πράγματι, ἡ προϋπόθεση τῆς μή διαμονῆς ἐκτιμᾶται ἔχοντας ὑπόψη περίοδο πέντε ἐτῶν πού λήγει ἕξι μῆνες πρίν ἀπό τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων· προβλέπεται ἐξαίρεση ὡς πρός αὐτό ὑπέρ τῶν ὑπαλλήλων πού, κατά τήν ἀνωτέρω περίοδο διέμεναν στή χώρα ὅπου ὑπηρετοῦν, ἐφ' ὅσον ἐργάζονταν στήν ὑπηρεσία ἄλλου κράτους ἤ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ, λαμβάνοντας ὑπόψη τό γεγονός ὅτι, ὑπό αὐτές τίς συνθῆκες, δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι οἱ ὑπάλληλοι αὐτοί ἔχουν δημιουργήσει διαρκή δεσμό μέ τή χώρα ὅπου ὑπηρετοῦν.

9 Ἡ ἐφαρμογή τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν μπορεῖ, χωρίς ἀμφιβολία, νά δημιουργήσει ὁριακές καταστάσεις στίς ὁποῖες δέ χορηγεῖται ἐπίδομα ἀποδημίας σέ ὑπαλλήλους πού βρίσκονται σέ καταστάσεις συγγενεῖς μέ τίς προβλεπόμενες ἀπό τό ἄρθρο 4 τοῦ παραρτήματος VII. Ἐν τούτοις, τό ἐνδεχόμενο αὐτό δέν ἐπιτρέπει τή διάγνωση στίς διατάξεις αὐτές αὐθαίρετης διαφοροποιήσεως ἐφ' ὅσον οἱ διατάξεις αὐτές, στηριζόμενες σέ ἀντικειμενικά στοιχεῖα, ἐφαρμόζονται κατά τόν ἴδιο τρόπο στό σύνολο τῶν ὑπαλλήλων πού βρίσκονται στήν κατάσταση, ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζεται ἀπό τόν κανονισμό περί ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων.

10 Όπως προκύπτει ἀπό τό σύνολο τῶν προηγουμένων σκέψεων, τό ἄρθρο 4 παράγραφος 1 τοῦ παραρτήματος VII τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων δέν περιέχει κανένα στοιχεῖο τέτοιας φύσεως πού νά δημιουργεῖ διαφορά στή μεταχείριση ὑπαλλήλων πού βρίσκονται στήν πραγματικότητα σέ δεκτικές συγκρίσεως καταστάσεις· κατά συνέπεια, ὁ προσφεύγων ἐσφαλμένα ὑποστήριξε ὅτι παραβιάστηκε ἡ ἀρχή τῆς ἰσότητας μεταχειρίσεως καί τῆς μή διακρίσεως.

11 Ἐπομένως, δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητηθεῖ τό κύρος τῶν διατάξεων αὐτῶν, δεδομένου δέ ὅτι ὁ προσφεύγων δέν ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 1 τοῦ παραρτήματος VII, δέ συντρέχει λόγος ἀκυρώσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς μέ τήν ὁποία ἀπορρίφθηκε ἡ ἔνσταση τοῦ προσφεύγοντος.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

12 Κατά τό ἄρθρο 70 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας, προκειμένου περί προσφυγῶν τῶν ὑπαλλήλων καί τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τῶν Κοινοτήτων, τά ὄργανα φέρουν τά δικαστικά τους ἔξοδα.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμῆμα)

κρίνει καί ἀποφασίζει:

1) Ἀπορρίπτει τήν προσφυγή.

2) Κάθε διάδικος φέρει τά δικαστικά του ἔξοδα.

Pescatore Touffait Due

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 15 Ἰανουαρίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος τοῦ δευτέρου τμήματος

P. Pescatore